

Nr. și data înregistrării

**CONTRACTOR,
ACADEMIA ROMÂNĂ, FILIALA IAȘI
Președinte,
Acad. Viorel BARBU**

Nr. și data înregistrării

Programul:	RESURSE UMANE
Tipul proiectului:	Proiecte de cercetare postdoctorala
Cod proiect:	PD 546

VALOARE TOTALĂ contract / 2010
ETAPA (din Anexa II)
VALOARE FAZA

PROCES VERBAL DE AVIZARE INTERNA A REZULTATELOR

Comisia internă constituită și aprobată de către Autoritatea Contractantă, întrunită în vederea evaluării și avizării lucrărilor efectuate în cadrul proiectului de cercetare - cod proiect **PD 546** cu titlul **O SOCIETATE ÎN CĂUTAREA ONOAREI. DUEL ȘI MASCULINITATE ÎN SFERA PUBLICĂ DIN ROMÂNIA (1859-1918)**, care fac obiectul Contractului de finanțare 32/28.07.2010, încheiat între Autoritatea Contractantă - UEFISCSU și Contractor, pentru anul 2010.

EVALUEAZĂ ȘI CERTIFICĂ PE PROPRIA RĂSPUNDERE REZULTATELE CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE pentru etapa: 6.08.2010-31.12.2010 din Anexa II-finală a anului curent.

obiectiv planificat: **DOCUMENTARE ÎN ARHIVE ȘI BIBLIOTECI.**

și face propuneri Autorității Contractante privind finanțarea proiectului, după cum urmează:

I. EVALUAREA REZULTATELOR:

- a)** Stadiul atins în derularea proiectelor în raport cu obiectivele prevăzute inițial;

Activitățile din cadrul proiectului s-au desfășurat cu respectarea strictă a condițiilor din contractul de finanțare, fiind atinse toate obiectivele prevăzute inițial. Direcțiile de activitate întreprinse au fost următoarele:

1. Activitate de cercetare în arhive și biblioteci; 2. Selectarea, organizarea și interpretarea informațiilor obținute; 3. Achiziționarea echipamentelor de birotică necesare cercetării în arhive și celor necesare sistematizării și arhivării informațiilor în format electronic; 4. Diseminarea primelor rezultate prin participarea la o conferință internațională și trimiterea spre publicare a unui studiu.

- b)** Valoarea și nivelul științific al rezultatelor obținute până în stadiul respectiv;

Proiectul reprezintă o direcție istoriografică originală de cercetare, atât din punct de vedere metodologic, cât și din perspectiva surselor documentare. Comisia subliniază noutatea conceptelor și perspectivelor propuse privind natura procesului de modernizare, precum și capacitatea de racordare la dezbaterile și tematicile istoriografiei străine. Cercetările au dus la identificarea unor documente și materiale necunoscute sau neutilizate în literatura de specialitate românească, care pot fi considerate punct de plecare în verificarea unor noi piste de analiză a problematicii onoarei în societatea românească modernă.

Comisia remarcă următoarele contribuții:

a) Cercetarea aduce în atenție influența pe care a exercitat-o instituția armatei, mediul de socializare militar și corpul ofițeresc asupra societății, în ceea ce privește răspândirea noțiunilor și comportamentelor circumscrise onoarei de tip occidental. Analiza contextului politic și militar demonstrează că societatea românească a fost supusă influenței unui intens curent militarist pe parcursul a câteva decenii în a doua jumătate a sec. XIX și începutul sec. XX. Rostul ofițerului era imaginat, în teoria pedagogică militară, ca „educator al poporului”, după cum armata devenea „școală a patriotismului”.

b) Interesante ne par concluziile referitoare la consecințele introducerii serviciului obligatoriu în armată în secolul XIX. Acest act schimbă rolul ofițerului sub raportul său moral și social, întreaga societate românească fiind marcată de fascinația pentru conduita și uniforma militară, ca simboluri ale masculinității. Demersul pune în lumină tipurile de onoruri și poziții solicitate de ofițeri în stat, rolul pe care corpul ofițerilor îl dorea în cadrul unei societăți a onoarei. Ofițerul influența noul ideal al masculinității, identificându-se puternic cu simbolurile militare: uniformă, conduită, fascinația pentru forță și apărarea onoarei personale, în timp ce formația militară constituia un important vehicul de ascensiune socială. Analiza profilului comportamental propus corpului ofițeresc, cât și influența acestuia în viața civilă, arată că s-a manifestat un puternic isomorfism între onoarea definită în cadrul instituțiilor militare și cea cultivată în viața civilă. Cercetarea surprinde interpretarea dată onoarei în mediile militare, referențialul simbolic presupus în relația cu societatea, investigând imaginea de sine și poziția ofițerului în societate.

c) Onoarea apărea drept un concept cardinal între atributele conduitei militare, chintesență a calităților care trebuiau să caracterizeze bunul ofițer și să susțină așa-numitul *esprit de corp*, fără a exclude consecințele asupra vieții civile. Onoarea cerea ca și în viața civilă a ofițerului să se manifeste această demnitate, urmărindu-se răspândirea și generalizarea comportamentului ori valorilor cazone dincolo de mediul militar. Demersul insită pe rolul cheie jucat de educația militară în însușirea comportamentului civilizat, respectarea etichetei în discuții, evitarea celor mai banale ofense și insulte, pricini ale multor discuții despre onorabilitate. Codul comportamental, extraordinar de strict, impunea ofițerilor controlul atent al gesturilor, atitudinilor, tonalității glasului, cântărirea vorbelor în societate. Preocuparea principală rămânea considerația acordată celorlalți după eticheta aproape standardizată a *gentleman*-ului perfect.

d) Lucrarea aduce în discuție consecințele militarismului agresiv la nivel european, în special în urma înfrângerii Franței din 1871. Darwinismul social și creștinismul mușchiular, ale căror idei le regăsim diseminate în textele ofițerilor români, sugerau că războiul era un concept pozitiv, o virtute creștină. Războiul părea o aspirație elevată, care dezvolta noblețea spiritului, curajul, spiritul de sacrificiu, putând fi cel mai mare purificator al raselor și națiunilor care exageraseră cu ultra-rafinamentul și civilizarea. Materialele prezentate reliefează faptul că, începând cu anul 1871, voci importante ale armatei române s-au pronunțat în favoarea unui model de societate cazonă, tipic german, în care discursul onoarei ocupa un loc central. Astfel, generalul Constantin Hârjeu (1856-1928) teoretiza noul rost civilizator-educativ al instituțiilor militare după modelul prescris de Împăratul Germaniei Wilhelm I, în 1874, în plin proces de fundamentare teoretică a militarismului german. Din acest motiv, cercetarea a urmărit cum, odată formulat, conceptul de „cetățean soldat” ori „soldat cetățean”, a afectat viața civilă și în ce măsură forma convingerile și justificările politice, culturale, sociale. Comisia remarcă faptul că prin „militarism” nu s-a înțeles preocuparea comună a vechilor abordări istoriografice, care urmăreau să sublinieze în ce fel luarea deciziilor militare și acțiunile respective au dominat

sfera politică, ci modul în care socializarea militară în timp de pace afecta structurile societății civile și mentalitățile.

e) Cercetările au trecut în revistă și rolul pe care îl capătă conceptul de onoare în discursul pedagogic al armatei. S-a observat că ideile contradictorii despre onoare aveau un impact complex în cultura militarismului: ajuta cultivarea curajului, loialității și simțului datoriei, dar, totodată, codul onoarei pretindea că demonstrarea acestor virtuți de către combatanți presupunea înțelegerea contextului în care erau ele folosite, inclusiv când nu erau în interesul societății. Ideea unui comportament onorabil pe câmpul de luptă căuta să restricționeze opțiunile pe care le avea soldatul. Mulți dintre ofițerii români recomandau codul onoarei drept o frână în calea exceselor. În manualele de instrucție românești se regăseau numeroase exemple de „umanitate către învinși”, considerația pentru bravura și sacrificiile adversarului etc. Refuzul de a ucide îi permitea soldatului să arate trăsături onorabile, cum ar fi mila, generozitatea și mărinimia. Războinicul care triumfa, apoi îi menaja pe cei înfrânți, își câștiga onoarea încă odată. Onoarea era, prin urmare, contradictorie. Putea limita excesele în conflicte, dar avea posibilitatea să le și încurajeze. Ideile asociate cu onoarea, cum ar fi loialitatea, datoria sau supunerea, puteau determina pe un om să facă acțiuni care, altfel, ar fi considerate greșite. Ținerea cuvântului dat era unul dintre aspectele centrale ale codului de onoare militar.

f) O direcție importantă de cercetare a urmărit atitudinea armatei față de utilitatea duelului ca mijloc de rezolvare a afacerilor de onoare. Au fost analizate atât dezbaterile teoretice despre rolul și rostul duelului în armată, cât și în ce măsură acesta era considerat de către ofițeri o modalitate de întărire a caracterului. În cadrul dezbaterilor, au fost remarcate două atitudini diferite legate de tranșarea afacerilor de onoare pe calea armelor. Cea oficială condamna efectele devastatoare pe care le putea avea un duel militar dus până la capăt, atitudine de înțeles, fiindcă autodecimarea trupelor în condiții de război părea lipsită de orice rațiune pentru un stat în conflict cu un inamic extern. Cealaltă viziune punea accentul pe determinarea în luptă, pe calitatea pregătirii și respectarea codului de onoare militar. Ea tolera, informal, rezolvarea chestiunilor de onoare pe calea armelor, în cazul ofițerilor, tocmai pentru a le oțeli caracterul și a-i familiariza cu pericolul morții. O statistică a cazurilor de duel în care erau implicați preponderent ofițeri, aflată în lucru, ar putea oferi o imagine mai completă asupra realității. Concluzia susținută este că, din perspectiva convingerilor militariste, duelul era doar o instituție care și-a dovedit viabilitatea istorică, reprezentând o modalitate de a îndepărta comportamentul pacifist, fatal spiritului combativ al oștilor. Voci cu importantă audiență publică defineau duelul și chestiunile de onoare drept părți integrante ale educației și formației militare, fără de care însăși forța statului ar fi slăbită, iar monarhia amenințată. Observatorii își exprimau îngrijorarea că interzicerea totală a duelului avea să ducă la armate lașe pe câmpul de luptă. Onoarea era considerată o garanție a puterii armate.

Rezultatele obținute până în prezent corespund obiectivelor stabilite inițial și constituie o garanție pentru buna derulare în continuare a proiectului.

- c) Măsura în care rezultatele au fost difuzate (articole cărți, comunicări, participări la conferințe) alte constatări;

a. Comunicări

-Honor and Death in Romanian Militarist Discourse (1859-1918), la conferința internațională *Dying and Death in 18th-21st Century Europe. Refiguring Death Rites in Europe*, September 3-5, 2010, Alba Iulia, Romania.

b. Publicații

Prin semnarea de către Contractor a prezentului proces verbal acesta certifică faptul că toate mijloacele fixe și obiectele de inventar achiziționate în cadrul proiectului au fost înregistrate în patrimoniul institutiei în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

Prezentul proces verbal s-a încheiat în trei exemplare, din care un exemplar pentru Contractor și doua exemplare pentru Autoritatea Contractanta.

COMISIA INTERNA DE AVIZARE A REZULTATELOR

<u>Numele și prenumele</u>	<u>Semnătura</u>
PREȘEDINTE: Prof.univ.dr.Gheorghe CLIVETI	_____
Membri: CS II Andi MIHALACHE	_____
CS II Leonidas RADOS	_____
CS II Flavius SOLOMON	_____
Secretar: CS III Liviu BRĂTESCU	_____

DIRECTOR PROIECT,

Mihai Cezar CHIPER

DIRECTOR ECONOMIC, CONTABIL ȘEF,

Meda GÂLEA
